

การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรม

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1

นางสาวอรุณ พูลทวี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-296-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF FAMILY'S ROLES ON ENHANCING

PRATHOM SUKSA SIX STUDENTS' MORAL IN ELEMENTARY SCHOOLS ,

EDUCATIONAL REGION ONE

MISS A-NGUN POOLTAWEE

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduated School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-296-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา
เขตการศึกษา 1

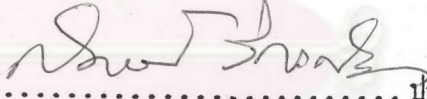
โดย นางสาวอรุณ พูลทวี
ภาควิชา ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วารี ถิระจิต

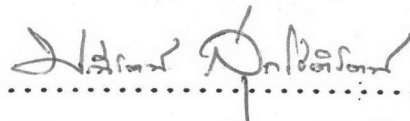
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วารี ถิระจิต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธีรัตน์ สุกโชติรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

องุ่น พูลทวี : การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1 (A STUDY OF FAMILY'S
ROLES ON ENHANCING PRATHOM SUKSA SIX STUDENTS' MORAL IN ELEMENTARY
SCHOOLS EDUCATIONAL REGION ONE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วาริ ธีระจิตร 295 หน้า.
ISBN 974-634-296-7

วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาบทบาทของครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย 5 ด้าน
ได้แก่ 1. บทบาทในด้านการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ให้แก่เด็ก 2. บทบาทในด้านการเป็นผู้
ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็ก 3. บทบาทในด้านการเป็นแบบอย่าง
ที่ดีให้แก่เด็ก 4. บทบาทในด้านการเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทาง
ที่ดี และ 5. บทบาทในด้านการเป็นผู้แก้ไขและปรับพฤติกรรมของเด็กในการส่งเสริมคุณธรรมในด้านความ
ซื่อสัตย์ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย การประหยัด ความอดทน การตรงต่อเวลาและความใฝ่รู้ แก่
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1

ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2537
จำนวน 210 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับคือ แบบสัมภาษณ์นักเรียน 1 ฉบับ
แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง 1 ฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายมีบทบาท 5 ด้าน ในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน
ด้านความซื่อสัตย์ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย การประหยัด ความอดทน การตรงต่อเวลาและความใฝ่รู้
บทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กมีมากที่สุด และบทบาทในด้านการเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และ
ข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็กมีน้อยที่สุด
2. ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายมีการส่งเสริมคุณธรรมด้านการประหยัดมากที่สุด และ
ด้านความใฝ่ร้น้อยที่สุด

ภาควิชา ..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา ..... ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C540278 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD : FAMILY'S ROLES / ENHANCING / MORAL / ELEMENTARY EDUCATION

A-NGUN POOLTAWEE : A STUDY OF FAMILY'S ROLES ON ENHANCING PRATHOM SUKSA SIX STUDENTS' MORAL IN ELEMENTARY SCHOOLS EDUCATION REGION ONE.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VAREE THIRACHITRA, 295 pp. ISBN 974-634-296-7

The purpose of this research aimed at studying 5 roles of the nuclear family and the extended family to the students which were as follows:

- 1) the role of providing social learning
- 2) the role of giving information in relation to moral and culture
- 3) the role of modeling
- 4) the role of offering rewards and punishment
- 5) the role of treating behavior modification on enhancing students' moral in terms of honest, hard working, good discipline, being economical, patience, punctuality and inquisition.

The samples were 210 family members of Prothom Suksa Six students under the Jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission Region 1, academic year of 1994. Research instruments included student interviews and parent interviews.

The findings indicated that

1. The nuclear family and the extened family had 5 roles in enhancing students' moral : punctuality and curiosity. The roles of modeling for the students was the most and of information learning was the less.
2. The nuclear family and extended family enhanced the students' moral on being econnomical the most and on inquisition the less.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ประถมศึกษา

สาขาวิชา..... ประถมศึกษา

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 013' น.ระวีศรี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์วาริ
ดิระจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ ประธานกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนรัตน์ สุกโชติรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้อง
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ได้สละเวลาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน
งานวิจัยและให้คำแนะนำแก้ไข จนเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 ท่าน
ที่ได้กรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และกราบขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้กรุณา
ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจำนวน 4,000 บาท

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ผู้ให้ชีวิต ให้การสนับสนุน
ทางด้านการเงินและเป็นกำลังใจให้ตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ
จนงานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
องุ่น พูลทวิ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
วิธีดำเนินการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ครอบครัว.....	14
ความหมายและความสำคัญของครอบครัว.....	14
ประเภทของครอบครัว.....	16
บทบาทและหน้าที่ของครอบครัว.....	18
ลักษณะของครอบครัวไทย.....	20
การอบรมเลี้ยงดู.....	24
การส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม.....	28
ความหมายและความสำคัญของคุณธรรม.....	28
การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทย.....	29
แนวคิดทฤษฎีการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม.....	34
การปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมแก่เด็ก.....	43
บทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรม.....	51
คุณธรรมที่สำคัญ.....	55
การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์.....	68
ความหมายและประเภทของการสัมภาษณ์.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....	71
ชนิดของการสัมภาษณ์.....	72
หลักการใช้คำถามในการสัมภาษณ์.....	72
เทคนิคและขั้นตอนการสัมภาษณ์.....	73
ความเที่ยงและความตรงของการสัมภาษณ์.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	81
ข้อดีและข้อจำกัดของการสัมภาษณ์.....	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	83
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	90
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	90
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	141
สรุปผลการวิจัย.....	142
อภิปรายผลการวิจัย.....	153
ข้อเสนอแนะ.....	162
รายการอ้างอิง.....	164

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	177
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	178
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียน.....	179
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	181
ภาคผนวก ง ตารางที่ 23 - ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของ ครอบครัวเดี่ยวครอบครัวขยายในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย การประหยัด ความอดทน การตรงต่อเวลาและความใฝ่รู้ จำแนกตามพฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	251
ประวัติผู้วิจัย.....	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ระดับทางจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก.....	39
2	จำนวนอำเภอของแต่ละจังหวัดที่ล่มได้.....	91
3	จำนวนโรงเรียนที่ล่มได้.....	92
4	จำนวนครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย จำแนกตามจำนวนโรงเรียน ของแต่ละอำเภอ.....	93
5	สถานภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	99
6	จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามบทบาท ของครอบครัว.....	102
7	จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามบทบาท ของครอบครัว.....	104
8	จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	106
9	จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการประหยัด ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	108
10	จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความอดทน ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	110
11	จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการตรงต่อเวลา ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามบทบาท ของครอบครัว.....	114
13 ร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริมคุณธรรม ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามบทบาทของครอบครัว.....	116
14 สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	119
15 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามบทบาท ของครอบครัว.....	124
16 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามบทบาท ของครอบครัว.....	126
17 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	128
18 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการประหยัด ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	130
19 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความอดทน ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	132
20 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการตรงต่อเวลา ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม บทบาทของครอบครัว.....	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามบทบาท ของครอบครัว.....	136
22 ร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริมคุณธรรม ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามบทบาทของครอบครัว.....	138
23 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามพฤติกรรม ของบทบาทของครอบครัว.....	251
24 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามพฤติกรรม ของบทบาทของครอบครัว.....	254
25 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	258
26 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการประหยัด ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	262
27 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความอดทน ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	266
28 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการตรงต่อเวลา ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	269

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
29 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามพฤติกรรม ของบทบาทของครอบครัว.....	271
30 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามพฤติกรรม ของบทบาทของครอบครัว.....	273
31 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามพฤติกรรม ของบทบาทของครอบครัว.....	277
32 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	281
33 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการประหยัด ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	284
34 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความอดทน ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	287
35 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านการตรงต่อเวลา ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตาม พฤติกรรมของบทบาทของครอบครัว.....	290
36 จำนวนร้อยละของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ในการส่งเสริม คุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามพฤติกรรม ของบทบาทของครอบครัว.....	292